

ARV, GAVE & TESTAMENTE

– en folder fra RET&RÅD

RET & RÅD
ADVOKATER UDEN OMSVØB

Indhold

Nogle ord om denne folder	3
Testamentet	4
Hvad er et testamente?	4
Hvem kan oprette testamente?	4
Hvorfor opretter man testamente?	4
Sådan fordeles arven uden testamente	4
Arveklasserne	5
Både børn og ægtefælle	5
Skiftet eller uskiftet bo	6
Hvor meget kan man råde over ved testamente?	6
Hvornår er der brug for testamente?	6
Sådan opretter man testamente	8
Er testamentet ajour?	9
Hvad koster det at oprette testamente?	10
Hvad skal der betales i afgift?	10
Måske kan testamentet ikke stå alene	11
Ægtepagt	12
Gaver og arveforskud	14

Nogle ord om denne folder...

3. udgave, juli 2001

Arv, gave & testamente

Af advokat Dorte Jensen, RET&RÅD, Gentofte,
advokat Birgitte Loiborg, RET&RÅD, Næstved,
advokat Erik Øvlisen, RET&RÅD, Roskilde

Der er mange lovregler forbundet med ægteskab, arv og skifte. Ved at skrive testamente har du i høj grad mulighed for selv at få indflydelse på, hvordan alt, hvad du efterlader, når du engang dør, skal fordeles. Dermed skåner du din familie for at tage stilling til fordeling af arv. Det samme gælder, hvis du driver selvstændig virksomhed. Et testamente betyder også, at behandlingen af dødsboet kan foregå helt problemfrit, og at din arv ikke belastes unødigt af afgifter.

Præcis hvordan dit testamente skal udformes, må afgøres konkret for dig. Din advokat kender reglerne og skaber det nødvendige overblik, så du får det bedst tænkelige grundlag at beslutte dig på.

Driver du virksomhed, råder vi dig til også at læse folderen fra RET&RÅD/Erhverv om generationsskifte med titlen "Veldrevet virksomhed søger ny ejer". Lever du papirløst, kan du hente yderligere information i folderen "Papirløse? Sådan gør I". Du kan bestille disse foldere via Internet på adressen www.ret-raad.dk eller på dit lokale RET&RÅD-kontor.

Der er skrevet tykke bøger om arv og testamente, og en folder som denne kan ikke være udtømmende. Formålet er først og fremmest at give dig stof til eftertanke.

Læs den og dan dig det første overblik. Og snak derefter videre med din RET&RÅD-advokat.

Testamentet

Hvad er et testamente?

Et testamente er et dokument, der afgør, hvordan arven skal fordeles ved død. Den, der har skrevet eller oprettet testamente, kaldes testator.

Hvem kan oprette et testamente?

Enhver, der er fyldt 18 år eller har indgået ægteskab, kan oprette et testamente. Desuden skal man være ved sin fornufts fulde brug, så man er klar over, hvad det er, man beslutter.

Hvorfor opretter man testamente?

Først og fremmest fordi man ikke ønsker at lade lovgivningen bestemme, hvordan arven efter én skal fordeles. I dagens Danmark har mange mennesker behov for at bestemme en anden fordeling af arven, end arveloven foreskriver. Det gælder især familier med sammenbragte børn, ugifte samboende og barnløse.

Sådan fordeles arven uden testamente

Har du ikke oprettet testamente, bestemmer arveloven, hvordan der arves. Ifølge loven arver ægtefælle og børn først. Er børnene døde, går arven videre til børnebørnene. Er der hverken børn eller ægtefælle, men kun forældre, går arven til dem.

Arveklasserne

Arveloven opdeler arvinger i tre klasser:

1. arveklasse: Ægtefælle og børn

Børnebørn træder i afdøde børns sted.
Er der ingen arvinger i 1. arveklasse, går man videre til 2. arveklasse.

2. arveklasse: Forældre, søskende og nevøer/nieces

Forældre arver hver halvdelen. Er én eller begge forældre døde, arver forældrenes øvrige børn, hvad enten de er afdødes søskende eller halvsøskende. Er afdødes søskende også døde, arver deres børn, det vil sige afdødes nevøer og niecer. Hvis der heller ikke er nogen arvinger i 2. arveklasse, går man videre til 3. arveklasse.

3. arveklasse: Bedsteforældre, far- og morbrødre, fastre/mostre

Er bedsteforældrene døde, arver deres børn, det vil sige afdødes far- og morbrødre, fastre/mostre. Men så går man heller ikke videre. Børn af far- og morbrødre, fastre og mostre, altså afdødes fætre og kusiner, arver ikke efter loven. Er der heller ingen arvinger i 3. arveklasse, går arven i statskassen.

Både børn og ægtefælle

Når en gift person dør, går både halvdelen af den afdødes og ægtefællens fælleseje i arv og alt, hvad afdøde måtte eje som en eller anden form for særeje, i arv. Er der fuldstændigt særeje i ægteskabet, er det kun afdødes særeje, der skal deles mellem arvingerne.

Arven fordeles efter loven med 1/3 til ægtefællen og 2/3 til børnene.

Hvis du har oprettet testamente, kan du i et vist omfang ændre på denne fordeling. Der er visse tvangsarveregler, man ikke kan komme uden om – halvdelen af formuen skal tilfalde tvangsarvingerne, hvis der er nogen, og halvdelen kan man selv disponere over.

Den længstlevende ægtefælle kan kun frit vælge at sidde i uskiftet bo med fællesbørn. Hvis afdøde efterlader sig særbørn, skal der skiftes, medmindre særbørnene giver samtykke til uskiftet bo.

Skiftet eller uskiftet bo

Hvis du sidder i uskiftet bo, bevarer du den fulde rådighed over alle midlerne i fællesboet uden at skulle udbetale arv til børnene, der først får arv efter begge forældre, når den sidste afgår ved døden. Den længstlevende skal dog disponere loyalt over for førstafdødes arvinger og må ikke misbruge sin rådighed over boet. Almindeligt brug/forbrug er tilladt, men ikke misbrug. Det kan have stor indflydelse på din og din families fremtid, om du vælger at skifte eller at sidde i uskiftet bo. Er du i tvivl, må du tale med din advokat, inden du går i skifteretten.

Hvis afdøde havde særbørn – altså børn fra tidligere forhold eller ægteskab – skal disse give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo. Er afdødes særbørn under 18 år, skal børnenes værge give samtykke til, at ægtefællen kan sidde i uskiftet bo. Sådant et samtykke er ikke altid nemt at få. Den længstlevende ægtefælle kan eventuelt skifte med afdødes særbørn og sidde i uskiftet bo med fællesbørnene.

Efterlader afdøde sig kun ægtefælle og ingen børn, arver ægtefællen det hele. Efterlader afdøde sig kun børn og ingen ægtefælle, arver børnene det hele til lige deling.

Hvor meget kan man råde over ved testamente?

Du kan altid oprette testamente. Ægtefælle, børn, børnebørn, oldebørn og så videre er tvangsarvinger, og dem kan du efter loven ikke gøre arveløse. Hvis du har tvangsarvinger, har du mulighed for at råde over halvdelen af, hvad du ejer og har efter dit eget valg. Har du ingen tvangsarvinger, kan du råde over det hele. Du kan altså hverken gøre din ægtefælle eller dine børn arveløse.

Hvornår er der brug for testamente?

Denne folder kan som nævnt indledningsvis ikke være udtømmende. Derfor omfatter den kun nogle af de mest typiske situationer, hvor der er behov for testamente.

Papirløse forhold

Man arver ikke noget som helst efter hinanden, når man lever sammen uden at være gift, medmindre man har oprettet testamente til fordel for hinanden. Det gælder uanset, hvor mange år man har boet sammen. Læs mere i vores folder "Papirløse? Sådan gør I".

Den efterladte skal betale boafgift af arven. Hvis man har boet sammen i mindst to år og kan bevise det, kan man få nedsat boafgiften fra ca. 36,25 procent til 15 procent. Men fuldstændig afgiftsfrihed som for gifte kan man aldrig opnå.

Hvis du eller din ægtefælle har særbørn

Særbørn er børn af tidligere forhold eller ægteskaber. Alle, der har særbørn, bør i forbindelse med ægteskab eller papirløst forhold overveje at oprette testamente.

Med et testamente kan man nemlig udvide eller begrænse arven til sine arvinger. Man kan for eksempel sikre den længstlevende og begrænse børnenes arv til den såkaldte tvangsarv – eller man kan ligestille alle børnene, som om de var fællesbørn. Oprettet man desuden ægtepagt, kan man yderligere forøge eller formindske arven.

Hvis I er et barnløst ægtepar

Når den første ægtefælle i et barnløst ægteskab dør, arver den anden ægtefælle det hele. Hvis længstlevende dør uden, at der er oprettet testamente, vil halvdelen af arven falde tilbage til den førstafdødes slægt, for

eksempel søskende, nevøer eller niecer. Kun den anden halvdel af arven går til længstlevendes egne slægtninge.

Hvis længstlevende ikke har kontakt med førstafdødes familie, vil der meget ofte være et ønske om, at formuen efter længstlevende alene skal tilfalde hans eller hendes familie. Måske skal formuen gå til andre formål, herunder velgørende organisationer. Den længstlevende bør oprette testamente, hvoraf det klart fremgår, hvad der ønskes.

Undgå statskassen

Har man hverken testamente eller arvinger i 1., 2. eller 3. arveklasse, går hele arven direkte i statskassen. Den eneste måde at undgå dette på er altså at oprette testamente, hvor der står, hvem der skal arve.

VIL DU VIDE MERE

www.ret-raad.dk

Arv som særeje

Man kan ved testamente bestemme, at en arving får sin arv som særeje. Dette betyder, at arven vil være særeje i arvingernes ægte-skab. Dermed skal arvingen ikke dele sin arv med sin ægtefælle, hvis de måtte blive skilt. Man kan vælge mellem flere former for særeje. Se side 12.

Båndlagt arv

Man kan i et testamente i vidt omfang bestemme, at arven skal båndlægges, så arvingen ikke kan formøble den. Man kan selv stort set bestemme de nærmere vilkår. Er arvingen umyndig, bliver arven automatisk indsat i et anerkendt pengeinstituts forvaltningsafdeling indtil det fyldte 18. år.

Sådan en automatisk forvaltning kan dog i en vis udstrækning gøres mindre omfattende gennem et testamente.

Arveafkald

Man kan give afkald på arv, inden den person, man skal arve, afgår ved døden. Det hedder afkald på forventet arv. Man kan også give afkald på arv, når den person, man skal arve, er død. Det hedder afkald på falden arv.

Man kan ønske at give afkald på arv og i stedet lade arven gå videre til næste generation. Der findes nærmere regler for, hvordan afkald på arv skal udformes.

Bobestyrer

Man kan i et testamente bestemme, hvem man ønsker skal behandle ens dødsbo. Det sker ved at indsætte en bobestyrer, oftest en advokat. Begrundelsen kan være, at man har tillid til vedkommende, og at denne nøje kender ens ønsker.

Sådan opretter man et testamente

Husk! Der er ikke noget, der hedder et standardtestamente. Et testamente er individuelt og skal altid afpasses efter netop dine forhold og ønsker. Sker det ikke, kan testamentet få helt utilsigtede virkninger. Desuden skal testamentet for at være gyldigt opfylde nogle krav, der er fastsat i arveloven.

Ønsker du at oprette testamente, er den sikreste fremgangsmåde at kontakte en advokat. Advokaten lytter til dine ønsker og foreslår på baggrund heraf, hvad der skal stå i dit testamente.

Når I er enige om testamentets indhold, underskrives det hos notaren, ofte sammen med advokaten. Notaren er dommerfuldmægtigen eller retsassessoren ved den lokale ret. Notaren indberetter til et centralt register for alle landets testamenter, at du har oprettet testamente.

Dermed kan du være sikker på, at testamentet kommer frem, når du afgår ved døden, selv

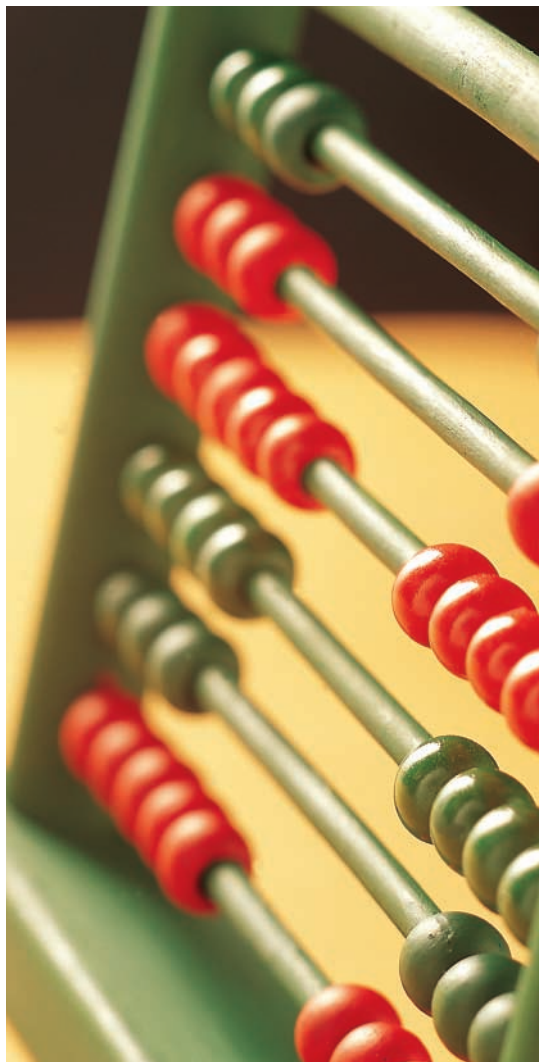
om dit eksemplar er blevet væk eller fjernet. Derfor er notartestamentet at foretrække frem for de andre typer testamenter – vidnetestamente eller nødtestamente – der er nævnt i arvelovgivningen.

Er testamentet ajour?

Man skal hele tiden være opmærksom på, om ens testamente er ajour.

Et testamente kan normalt altid ændres. Hvis ens forhold har forandret sig væsentligt, bør man tage sit testamente frem og overveje, om det skal ændres, eller om noget skal tilføjes. Måske har dine formueforhold ændret sig. Måske skal andre eller flere personer begunstiges. Måske er nogle, der skulle være begunstiget, afgået ved døden.

Der kan også være andre grunde til at ændre sit testamente, herunder nye afgiftsregler. Specielt virksomhedsejere bør sikre sig, at testamentet og en eventuel ægtepagt er koordineret med virksomhedens strategi og fremtidsplaner. Se herom i folderen fra RET&RÅD/Erhverv "Veldrevet virksomhed søger ny ejer".

Hvad koster det at oprette testamente?

Der er ikke nogen standardpris for et testamente. For et testamente kan aldrig blive nogen hyldevare. Et testamente skal altid laves til den enkelte.

Advokaten skal først have et overblik over din situation, før han eller hun kan give dig en pris. Prisen hænger sammen med den tid, advokaten bruger, og det ansvar, der er forbundet med at rådgive om og udfærdige testamentet. Ring derfor til advokaten og få et overslag over, hvad det vil koste. Hvis din husstandsindkomst ikke overstiger visse grænser, der løbende ændres, kan du muligvis få tilskud fra det offentlige.

Advokaten kender reglerne og kan forklare nærmere om dem. Men udgiften til testamente vil ofte være meget lille i forhold til den økonomiske sikring af dine nærmeste, som testamentet kan sørge for.

Hvad skal der betales i afgift?

Der er to afgifter, som arvingerne kan komme til at betale af arv: Boafgift og tillægsboafgift. Disse to afgifter erstatter det, der før hed arveafgift. De fleste arvinger stifter kun bekendtskab med boafgiften.

Arv til ægtefælle er fritaget for afgift. Det samme gælder arv til velgørende organisationer. Alle andre skal betale boafgift.

Boafgift

Boafgiften beregnes af værdien af afdødes samlede bo, det vil sige den samlede formue. De første 210.600 kroner* af det samlede bo er dog boafgiftsfri. Arv derudover bliver pålagt boafgift på 15 procent. Det afgiftsfrie beløb ændres hvert år i takt med pristallet.

Følgende arvinger betaler kun boafgift:

- Afdødes børn (børn, børnebørn, oldebørn osv.)
- Afdødes stedbørn og deres børn

- Afdødes forældre
- Afdødes svigerbørn
- Samboende/samlevende, der har haft bopæl sammen med afdøde de sidste to år før dødsfaldet (med særlige regler ved institutionsophold)
- Visse plejebørn

Adoptivbørn arver oftest som øvrige børn, men det kan kun afgøres af adoptionsbevillingen. Er du i tvivl, om dit adoptivbarn er arveberettiget, bør du kontakte din RET&RÅD-advokat.

Tillægsboafgift

Arv, der tilfalder andre end de oven for nævnte personer, belægges med en tillægsboafgift på 25 procent. Det gælder for eksempel arv til:

- Fjernere familiemedlemmer
- Samboende/samlevende, der ikke har haft bopæl sammen med afdøde de sidste to år før dødsfaldet
- Ubeslægtede

Tillægsboafgiften beregnes af den samlede arv. Der er intet bundfradrag, men boafgiften fratrækkes i arven, inden tillægsboafgiften beregnes. Den samlede afgift for deres del af arven bliver således op til 36,25 procent.

* Tallet er fra år 2001

Måske kan testamentet ikke stå alene

Livsforsikring og pensionsordninger

Mange mennesker har tegnet en livsforsikring og indskudt penge på en kapitalpension eller en ratepension. Specielt for yngre mennesker

er det utrolig vigtigt at tegne en god livsforsikring, der kan sikre familiens økonomiske grundlag, hvis man pludselig skulle dø i en ung alder.

Den, der skal have udbetalt livsforsikringen, kapitalpensionen eller ratepensionen, skal være noteret som begunstiget hos forsikringselskabet eller banken.

Det er altså ikke nok at skrive i testamentet, at en bestemt person skal arve ens formue, hvis man også ønsker, at vedkommende skal have udbetalt ens livsforsikring eller pensionsordning. Man skal selv sørge for, eventuelt gennem sin advokat, at få ønsket om en bestemt begunstiget person noteret på forsikringspoli- cenen eller i pensionsvilkårene.

Det er ligeså vigtigt at gøre sig klart, at man ikke kan indsætte hvem som helst, hvis man er gift eller har børn. Specielt er der begrænset mulighed for at indsætte ens ugifte samlever som begunstiget, hvis man har børn.

Ægtepagt

Er du gift, kan du kombinere testamentet med en ægtepagt. Sådan får du flere muligheder for at tilgodese din ægtefælle, så han eller hun bliver så lidt økonomisk berørt som muligt ved din død. Se nærmere om ægtepagt på de næste sider.

www.ret-raad.dk

Ægtepagt

Der findes flere forskellige formueordninger for gifte:

Fælleseje

Ved ægteskab får ægtefællerne automatisk fælleseje, også kaldet almindeligt formuefællesskab. Mens ægtefællerne er gift og lever, ejer de hver deres egen formue, ligesom de hver har deres egen gæld. Det kaldes ægtefællernes bodele.

Ved separation og skilsmisse eller ved død skal formuen skiftes. Det betyder, at hver ægtefælle skal aflevere halvdelen af det, han eller hun ejer, til den anden ægtefælle eller dennes dødsbo. Har ægtefællerne fælleseje, kan den længstlevende sidde i uskiftet bo med fællesbørn, når den første dør.

Ønsker ægtefæller ikke at have fælleseje, kan de oprette ægtepagt. En ægtepagt er et dokument om en særlig formueordning. Ægtepagten skal tinglyses for at være gyldig.

Skilsmissesæreje

Ved skilsmissesæreje beholder hver ægtefælle sin egen formue (eget særeje), hvis ægtefællerne bliver separeret eller skilt. Går ægtefællerne imidlertid ikke fra hinanden, bortfalder skilsmissesærejet, når den første afgår ved døden. Ved dødsfaldet bliver formuen til fælleseje, og så gælder reglerne om fælleseje og uskiftet bo (se ovenfor).

Fuldstændigt særeje

Fuldstændigt særeje opretholder særejet for hver af ægtefællerne, både ved separation og skilsmisse og ved død. Det betyder, at den længstlevende ægtefælle ikke kan sidde i uskiftet bo, men skal skifte ved ægtefællens død.

Kombinationssæreje

De tre formueordninger – fælleseje, skilsmisse-eje og fuldstændigt særeje – kan kombineres på forskellig vis. For eksempel kan du holde din egen og din ægtefælles formue adskilt og undgå deling, hvis I bliver separeret eller skilt. Du kan dog alligevel sikre din ægtefælle maksimal rådighed over både hans eller hendes formue og din egen ved din død.

Denne kombination kaldes for kombinationssæreje. Kun halvdelen af din formue skal fordeles mellem arvingerne. Heraf arver din ægtefælle $1/3$ og børnene $2/3$. Denne fordeling kan du ved testamente rykke således, at din ægtefælle får $2/3$ og børnene $1/3$ – altså det omvendte forhold.

I alle ægteskaber, hvor en eller begge ægtefæller har særbørn – i modsætning til fællesbørn – bør man overveje at oprette ægtepagt om kombinationssæreje.

Mange uheldige situationer, hvor en enke eller enkemand måtte aflevere en stor del af sin formue til den afdødes børn, kunne være undgået, hvis der havde været taget højde herfor i tide.

Gaver og arveforskud

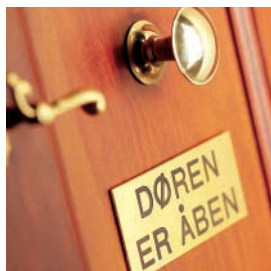
Gaver mellem ægtefæller

Gaver mellem ægtefæller er nu i enhver henseende afgiftsfri. Men der skal oprettes ægtepagt, som skal tinglyses, hvis gaven står i misforhold til din formue. Ellers anses gaven for ugyldig.

Gaver til børn, børnebørn, forældre m.fl.

Den kreds af personer, der kan få gaver på særligt lempelige vilkår, er børn – herunder stedbørn og disses børn – børnebørn, oldebørn osv., forældre, stedforældre og bedsteforældre. Den afgiftsfri grænse for gaver til disse er 46.800 kroner* og justeres årligt.

Overstiger gaven dette beløb, skal der indgives gaveanmeldelse, og der skal betales gaveafgift af det overskydende beløb på 15 procent. Gaver til stedforældre og bedsteforældre bliver yderligere belagt med tillægsafgiften på 25 procent.

Gaver til svigerbørn

For gaver til svigerbørn er den årlige afgiftsgrænse 16.400 kroner*. Også her skal indgives gaveanmeldelse, hvis grænsen overskrides, og der skal betales afgift af overskydende beløb med 15 procent.

Gaver til andre

Gaver til alle andre skal indkomstbeskattes hos modtageren. Dog kan personer, der har boet sammen i mindst to år, afgiftsfrit give hinanden gaver på op til 46.800 kroner*. Af gaver over dette beløb betales en afgift på 15 procent.

Arveforskud

Arveforskud betragtes som gaver, når det gælder afgifter. Arveforskud skal kunne dokumenteres, så der kan tages højde for det, når arven skal fordeles – ellers er der tale om en gave.

* Tallet er fra år 2001

RET&RÅD er Danmarks førende advokatkæde.

RET&RÅD har specialiseret sig i:

Erhverv – Rettidig Rådgivning™
Privatrådgivning
Bolig – Købers Mand™

RET&RÅD har sekretariat på
Havnevej 3, 4000 Roskilde
Telefon 70 20 70 70
Fax 46 38 03 50
Mail: sekretariatet@ret-raad.dk

www.ret-raad.dk

RET&RÅD er Danmarks førende advokatkæde. Fra kontorer i mere end 70 byer landet over yder vi rådgivning inden for områderne Erhverv, Privat og Bolig. RET&RÅD/Privat, der har udgivet denne folder, er din og familiens advokat og rådgiver i alle de spørgsmål, man kan støde på livet igennem.

Inden for Bolig har vi valgt side til fordel for boligkøberne. Med baggrund i vores erfaringer fra mere end 50.000 boligkøb har vi specialudviklet rådgivningspakken Købers Mand™, der sikrer køberne uafhængig ekspertrådgivning ved køb og finansiering af boligen. Få oplyst dit nærmeste RET&RÅD-kontor på 70 20 70 70 eller gå ind på vores hjemmeside www.ret-raad.dk og læs mere.

Få oplyst nærmeste
RET&RÅD-kontor på 70 20 70 70 eller gå ind
på vores hjemmeside www.ret-raad.dk